

Sérénade mélancolique

מיידיש: אסף בנרף

לייב ניידוס (1890-1918) היה משורר יידי ומתרגם. נולד בגרודנה למשפחה אמידה של משכילים ובילה את רוב שנות ילדותו בחווה בקוסטין, לא רחוק ממקום הולדתו. בתחילה למד באופן פרטי לימודי יהדות ולימודים עיוניים כלליים ולאחר מכן פקד מספר בתי ספר, אך מעולם לא סיים את לימודיו.

ניידוס כתב ברוסית, בעברית וביידיש ושלט בשפות נוספות, אך עיקר יצירתו (החל ב־1907), היה ביידיש. שירתו הייתה קוסמופוליטית ונטתה להתרחק מהעולם היהודי. היא השתלבה במרחב האירופי וינקה ממסורות השירה האירופית בבחירת הצורות, המשקלים, הנושאים וכן בשילוב מילים ומושגים מלשונות זרות. לייב ניידוס אף עסק בתרגום ליידיש ממיטב הספרות האירופית ובעיקר מרוסית ומצרפתית (פושקין, לרמונטוב, בודלר). הוא מת בגיל 28. הודות למאמצים של עמיתיו ובמיוחד של חברו אברהם זק, רוב יצירתו נדפסה בוורשה לאחר מותו.

שיר נוסף של ניידוס, "אטלנטיס", כלול במסה של ז'יל רוזייה בעמ' 271 (אף הוא בתרגום אסף בנרף).

בִּנְכֹר

לילות שְׁלֵמִים (הוי, אַל תִּשְׁאַל כֶּמָּה!)
עֲשִׂיר בְּחִלּוּמֹת וּבְצֶעַר גַּם,
כִּמְהֵרָה לֵךְ מִמֶּשׁ כְּפִי שֶׁתִּכְמֶה
סִירָה אֶל גֵּל צוֹנֵן שֶׁבְּאַגָּם.

כִּמְהֵרָה לֵךְ כִּפְרַח הַקָּטָן
לְשַׁעַר אִשָּׁה עֵמֶק וְעֶרְמוּנִי;
כִּכְמָה כְּחֹל-שָׁמַיִם אֶל אוֹתָן
מַעֲשִׂיּוֹת מְקַצֵּב פְּעֻמוֹנִים.

כְּמִהְיֵה לָךְ כְּעָרִיסָה רִיקָה
אֲשֶׁר לְרַעַד אִישׁ יָשֵׁן תִּכְסֶּה;
כְּכִמְהָ הַמְרָאָה לְרֹאוֹת דְּרָכָה,
כְּכִמְהָ הָרֵאשִׁית אֵלַי הַסּוֹף.

אקורדים של סתיו

כִּי יָמוּת אֱלֹהֵי בָּלֵב לַיְלָה קוֹדֵר
כְּשֶׁהִסְתּוֹ יִקְוֶנָּה בְּאֲרָבוֹת,
כִּי יָמוּת אֱלֹהֵי בָּלֵב לַיְלָה קוֹדֵר
וְעֵמוֹ – תִּקְוֹתֵי הַזֵּהְבוֹת.

כִּי יִנְקֹשׁ הָעֵנָף הָעֵרֶם הַיָּבֵשׁ
בְּחֵלוֹן, כְּמַתִּים מִשְׁכָּבָר,
כִּי יִנְקֹשׁ הָעֵנָף הָעֵרֶם הַיָּבֵשׁ,
בְּשִׁמְשֻׁה רַעַד קָרָאז עֵבֶר.

כִּי נִתְלָה עַל פְּנֵי אֶרֶץ רִקִּיעַ עָכוּר
וּמִתּוֹחַ כְּצֵל נְפִילִים,
כִּי נִתְלָה עַל הָאֶרֶץ רִקִּיעַ עָכוּר
וְנִרְדָּם לוֹ בְּשִׁבֵּי עֶרְפְּלִים.

כִּי יָמוּת אֱלֹהֵי בָּלֵב לַיְלָה קוֹדֵר
עַתָּה עֵנָן יִבְלַע אֹרֶךְ כְּמִגְנֶה,
כִּי יָמוּת אֱלֹהֵי בָּלֵב לַיְלָה קוֹדֵר
וְהִסְתּוֹ יִזְמַר לוֹ קִינָה.

יקינתון

פְּרָחֵי חֵלוֹם וְרָדִים שֶׁל יִקְיָנָתוֹן
בְּזֶהָר אַחֲרוֹן כֹּה נְעִימִים!
רָאוּ, הִגְן עוֹמֵד בִּירְקוֹתוֹ,
וּבִפְנִיכֶם חֲתוּם לְעוֹלָמִים.

הִתְחַשְׁבוּ עַל אֶצְבַּע הָעֵלְמָה
אֲשֶׁר מַעֲרֵשׁ-כֹּר קִטְפָה אֶתְכֶם?
הִתְחַשְׁבוּ כִּיצַד קוֹלֵי הָמָה
עַתָּה אֵל לְבִי בָחֵם אֲמִצְתִּיכֶם?

וְשָׂמָא תִתְחַרְטוּ עַל שְׁנִגְדָּע
אֲשֶׁרֵנוּ הִקְצֵר וְחִישׁ יִפְרַח;
אֲשֶׁר לֹא עוֹד יִהְיֶה כְּאֶגְדָּה,
חֵלוֹם מְוֹרֵד-מִבְטָכֶם זֶרַח...

עִם גּוֹיַעֲתֶכֶם תִּגּוּעַ בְּרֶכֶת שְׁלוֹמָה,
פְּרָחֵי יִקְיָנָתוֹנִים, חֵלוֹם וָרֵד;
וְצִל שְׁחֹר יִשְׁמֹר דְּמוּתְכֶם שְׁלֵמָה,
הַצִּל שְׁלֹא יִנִּיחַ לִי כָּאֵן עוֹד.

[לפעמים רוצים לכתוב טורים]

לִפְעָמִים רוֹצִים לְכַתֵּב טוֹרִים בְּלִי קֶצֶב, בְּלִי מִשְׁקָל,
לֹא לְדַחֵק אֶת הַלֵּב לְטְרוּכִיאֹס אוֹ לִיאֵמֵב.
הַדְּבָרִים רוֹצִים לְהֶאֱמֹר בִּישִׁירוּת: פְּשׁוּט וְקָל,
בְּלִי לְשִׁיף אוֹ לְמָרֵק אֶת אֲשֶׁרֶם וּבְכֵיִם.

צר המקום בין קירות המשקל, פנימה –
 חפשיים יציתו הבתים לרצונם,
 בהירים ולבביים כמבטה של אִמָּא,
 משלחי רסן, פרועים כמו החיים עצמם.

המוזה תשליך מעליה את נעלי החג הלוחצות
 ותכיר בתחושה שפתאום מתלבה;
 תרוץ יחפה, חפשיה, בענג פרא עד-קצות
 ותזמר את גוונה הפרטי, כטוב עליה לבה.

שמש ערב

שם מעבר לצל ממגורות
 תלבלב צפצפה ותוריק
 אט תשקע החמה במדורות
 כענק אבני אדם תבריק

מבין סבך ענפים עוד תזרח
 ברשפיה-עצמה תטבל
 ונדמה כי בהס המברך
 מתפוגג לבבה של תבל.

עד ערב תרטט אהבה
 זהב חשקה יוגיענה, יכסף.
 עתה תשה, תלאה ותגוע
 ושירה כבר מגיע עד סוף.

שם מעבר לצל ממגורות
 שמש מת בסגול-אהל נובל,
 ונדמה כי יטבע במדורות
 יתפוגג לבבה של תבל.

Sérénade mélancolique

הָעֵלִים כְּהוּ מִזְמָן,
הָרָקִיעַ – אֲרָגְמָן,
אֲשֶׁר אֵט טוֹפֵף מְחַלֵּיק;
צִלִּיל בְּרַעַד קֵל מוֹנֵף,
מִתְנַנֵּגֶת בְּעֵנֶף
.Sérénade mélancolique

שָׁמַע אֶת חֶרֶשׁ הַקּוֹלוֹת,
אֵיךְ הַשֶּׁר יֵאָבֶה גִּלוֹת
סוּד הַהֵם הַנֶּאֱצָל;
שָׁקֵט! עֵת יַחְרִישׁ הַשֶּׁר,
יֶרְחִי וְקָר יוֹאֵר
זֶה הַסּוּד הַמְעֻרָּסֵל.

כְּנִרְקִיס חֲתוּם-חֲצוֹת
שִׁפְתוֹתֵינוּ לֹא נִפְצוֹת –
אֶת הַלַּחַן כֶּף נִדְלִיק;
וּבְרִט קֵל, קָצוּב,
שׁוּב נִפְצָח בְּשִׁיר עָצוּב:
.Sérénade mélancolique